

Täysistunto

Keskiviikko 14.5.2025 klo 14.00—18.35

7. Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n tekoälyasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi Hallituksen esitys HE 46/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan ja sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.54 **Elinkeinoministeri Wille Rydman** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhe-
mies! Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut yhteistyössä muiden ministeriöiden
kanssa hallituksen esityksen EU:n tekoälyasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi. Asetuk-
sen kansallinen täytäntöönpano on jaettu kahteen eri vaiheeseen, ja tässä esityksessä on
kyse asetuksen täytäntöönpanon ensimmäisestä vaiheesta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta
sekä muutettaviksi eräitä voimassa olevia lakeja liittyen esimerkiksi tuotteiden markkina-
valvontaan ja sakon täytäntöönpanoon. Ehdotettavat lait on tarkoitettu tulemaan voimaan
2. päivä elokuuta kuluvaan vuoteen alkaen.

EU:n tekoälyasetus tuli voimaan elokuussa 2024, ja sitä aletaan soveltaa vaiheittain.
Asetus on lähtökohtaisesti suoraan sovellettavaa EU:n jäsenvaltioissa mutta edellyttää täy-
dentävän kansallisen lainsäädännön antamista. Asetus velvoittaa jäsenvaltiot nimeämään
toimivaltaiset markkinavalvontaviranomaiset tekoälyjärjestelmille, ilmoitetuista laitoksis-
ta vastaavat viranomaiset sekä keskitettynä yhteyspisteenä toimivan viranomaisen asetuk-
sen tarkoituksia varten 2. päivä elokuuta kuluvaan vuoteen mennessä. Lisäksi jäsenvaltioiden
tulee säätää asetuksen rikkomisesta määrättävistä seuraamuksista samaan määräaikaan
mennessä.

Esityksessä nimettäisiin tekoälyjärjestelmiä koskevat toimivaltaiset viranomaiset ja sää-
dettäisiin seuraamuksista tekoälyasetuksen edellyttämällä tavalla. Tekoälyjärjestelmien
markkinavalvontatehtävät hajautettaisiin kymmenelle eri viranomaiselle usean eri minis-
teriön hallinnonalalla. Muun muassa tietosuojavaltuutetulle, Liikenne- ja viestintävirastol-
le sekä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle eli Tukesille esitetään tekoälyjärjestelmien
markkinavalvontatehtäviä. Viranomaiset vastaisivat erityisesti suuririskisten tekoälyjär-
jestelmien, kiellettyjen tekoälykäytänteiden ja avoimuusvelvoitteiden kohteena olevien te-
koälyjärjestelmien markkinavalvonnasta. Syynä markkinavalvontatehtävien hajauttami-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2025 vp

selle usealle eri viranomaiselle on se, että nykyisin tuotteiden markkinavalvonta on myös hajautettu usealle viranomaiselle Suomessa. Ilmoitetuista laitoksista vastaavien viranomaisten tehtävät olisi myös hajautettu usealle eri viranomaiselle, koska kyseiset viranomaiset vastaavat myös nykyisin tiettyjä tuoteryhmiä koskevista ilmoitetuista laitoksista.

Liikenne- ja viestintävirastolle esitetään keskitetyn yhteyspisteen tehtävää tekoölyasetuksen tarkoituksia varten. Keskitetyn yhteyspisteen tehtäviin kuuluisi esimerkiksi tekoölyasetuksen toimeenpanoon liittyvä viranomaisyhteistyö ja sen koordinointi, yhteydenpito EU:n yhteistyöelimiin sekä tekoölyjärjestelmiä koskevan asiantuntijatuen tarjoaminen kansallisille viranomaisille.

Esityksessä säädettäisiin viranomaisten toimivallasta määrätä seuraamuksia tiettyjen laissa yksilöityjen tekoölyasetuksen säännösten rikkomisesta. Seuraamukset voisivat kattaa markkinavalvonnan toimenpiteet sekä seuraamusmaksut. Esityksessä perustettaisiin tekoölyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunta Liikenne- ja viestintäviraston yhteyteen. Seuraamusmaksulautakunta koostuisi markkinavalvontaviranomaisten nimeämistä edustajista. Seuraamusmaksulautakunnalla olisi toimivalta määrätä seuraamusmaksut, joiden määrä ylittää 100 000 euroa. Yksittäiset toimivaltaiset viranomaiset määräisivät kuitenkin tämän määrän alittavat seuraamusmaksut.

Tekoölyjärjestelmiä koskevan viranomaisvalvonnan alkaminen tekoölyasetuksen rikkomisesta varmistaa, että markkinoille tuotavat tekoölyjärjestelmät ovat turvallisia ja kunnioittavat perusoikeuksia. Siten esitys voi johtaa luottamuksen vahvistumiseen tekoölyjärjestelmiä kohtaan. Esitys voi mahdollisesti vaikuttaa heikentävästi yritysten mahdollisuuksiin asettaa tekoölyjärjestelmiä markkinoille ja siten luoda yrityksille markkinoille tulon esteitä. Selkeän ja ennakoitavan oikeustilan voidaan kuitenkin toisaalta katsoa edistävän tekoölysektorin yritysten kilpailukykyä ja innovointia.

Esityksellä lisätään usean eri viranomaisen valvontatehtäviä liittyen tekoölyjärjestelmiin. Uusien viranomaistehtävien on tunnistettu vaativan resursseja henkilöstövuosien lisäämiseen ja osaamisen kehittämiseen, valvontaa varten sekä tietojärjestelmien ja rekisterien kehittämiseen ja niiden ylläpitämiseen. Esityksen valmistelun aikana asianomaisilta viranomaisilta on pyydetty arvioita siitä, mihin ja missä määrin asetuksesta johtuvien valvontatehtävien katsotaan vaativan resursseja. Viranomaisten toimittamiin arvioihin liittyä edelleen merkittäviä epävarmuuksia johtuen muun muassa tekoölyasetuksen voimassaolon ja sen toimeenpanon aikaisesta vaiheesta.

Tekoölyasetuksen soveltamisen alkaminen porrastetusti jaksottaa asetuksen kansallisen toimeenpanon vaikutuksia valtiontaloudelle. Esimerkiksi suuririskisten tekoölyjärjestelmien valvonta alkaa porrastetusti vuosina 2026 ja 2027, mikä antaa myös aikaa viranomaisille valmistautua tuleviin valvontatehtäviin. Sen sijaan viranomaisten antamaan ohjeistukseen ja neuvontaan panostettaisiin etupainotteisesti jo ennen valvonnan alkamista. Tekoölyasetuksen kansallisen toimeenpanon edellyttämät viranomaistehtävät rahoitetaan toimeenpanon ensivaiheessa olemassa olevia resursseja uudelleenkohdentamalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä. [Oras Tynkkynen pyytää vastauspuheenvuoroa] — Puhujalista on siinä määrin lyhyt, että emme nyt avaa debattia.

15.00 Miapetra Kumpula-Natri sd: Arvoisa puhemies! Kiitos, ministeri, esittelystä. Itselleni tämä on odotettu päivä, kun kerkesin Euroopan parlamentin puolella osallistua ase-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2025 vp

tuksen tekemiseen. Sehän tuli voimaan jo viime vuoden elokuussa, mutta siinä on monta käytännesääntöä, joista odotetaan vielä erikseen komission tarkentuvia ohjeita, ja sitten kansallinen toimeenpano, josta nyt tehdään tämä säätelypuoli viranomaistyöstä, kuka vastaa mistäkin.

Tärkein viestini on, että tarvitsemme kasvuloikkaa kehittyvällä teknologialla, ja tekoälyn mahdollistaminen on yksi mahdollisuus saada kasvua myös Suomeen, kokonaiseen Eurooppaan. Pitkään aikaan ei ole otettu loikkia, kuten sähkön tulo tai automatisaatio, ja nyt on mahdollisuus johonkin uuteen. Euroopassa halusimme kuitenkin varmistaa, että markkinoille tulevat ja käyttöön otettavat tekoälyjärjestelmät eivät vaaranna ihmisen turvallisuutta, terveyttä tai perusoikeuksia. Teknologinen kehitys on todellakin niin nopeaa, että kaikista näistä nähdään myös jo esimerkkejä, mitä on käynyt, mitä olisi voinut paremmin tehdä. En missään nimessä enää jaksaisi keskustelua siitä, säädelläänkö vai ei. Siihen olen jo kyllästynyt, sillä näemme, että hyvä säätely, onnistunut hallinto, voi viedä eteenpäin kehitystä positiivisella tavalla.

Hyvästä hallinnosta, josta esitetään toive, tämän hallituksen esityksen yleinen kohta on juuri se, miten meidän viranomaistoiminta asettuu tähän tekoälyasetukseen, jossa vaaditaan viranomaisilta myös neuvontaa pk-yrityksille, jotta tämä hallinto menisi sutjakkaasti ja tekoälyasetuksen noudattaminen toimisi. Siellä myös vaaditaan raporttien vastaanottoa, ja myöhemmin syksyllä saamme esityksen nyt lausunnolla olevista sandboxeista eliikkä vähän sinne rajamaille osuvista mahdollisuuksista innovoida.

Yleisesti olen aika kauhistunut, kun luin joskus netistä kaivamalla tiedon hallituksen kategoriamaisesta kirjauksesta talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa, että EU:sta tuleviin hallinnon lisävaatimuksiin ei osoiteta resursseja. Sehän on aivan päätöntä. Tässä voidaan mennä tosi isosti pieleen, jos tekoälyneuvontaan ei osoiteta resursseja, jos tekoälyhallinnon ilmoituksiin ei osoiteta resursseja. Eli kaikki, mitä joudutaan tekemään tämänkin asetuksen takia, että ihmisillä on käytössä luotettava ja turvallinen tekoäly, jää jumittamaan hallintoon, ja sen riskin minimoimiseksi ajattelen, että meidän talousvaliokunnassa, joka päävaliokunnaksi tässä tulee, on tehtävä kaikkemme, että pienennämme sitä. Toki budjettikysymykset ovat erikseen, mutta hallintomallin tulee toimia. Se, että tällä voitaisiin varmistaa, että tekoälyjärjestelmiä kehitetään ja käytetään ihmiskeskeisellä ja luotettavalla tavalla, voidaan suojautua haitallisilta vaikutuksilta ihmisen terveyteen ja turvallisuuteen ja perusoikeuksiin, ei ole turhaa säätelyä, ja meidän täytyy yrittää selvittää kansallisesti niin hyvin, että me saamme Suomessa vielä muitakin maita reippaamman loikan tekoälyn hyödyntämiseen.

Yksi kohta, joka itseäni kiinnostaa — ja olen ymmärtänyt, että hallitusohjelmassakin on sinne päin tehty — on tekoälyn mahdollinen käyttö julkisen sektorin päätöksenteossa reaaliaikaisesti. Enkä mitenkään odota, kun ministerin päivät ovat lehtitietojen mukaan kovin lyhyet kuten koko hallituksellakin ja tämä asia on isompi kuin yhden hallituskauden asia, koska se sivuaa läheisesti jo vaikkapa virkavastuuta ja montaa muuta, mutta tämän työn käynnistäminen olisi minusta Suomelle erinomaisen tärkeää: valtiosääntöoikeuden analysointi ja teknologian kehityksen pohtiminen ja muun eteenpäinvieminen, että jonain päivänä olisimme valmiita myös julkisessa päätöksenteossa hyödyntämään turvallisesti, luotettavasti uutta tekniikkaa. Itse insinöörinä ja pitkään tekoälyasioita harrastaneena joskus vertaan, mistä on kyse. Muistan vielä, kun yritykset ja yhdistykset pitivät strategiakouksen, että otetaanko internetsivut käyttöön vai ei. Miettikääpä tänä päivänä jotain, mikä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2025 vp

ei ole internetissä mitenkään. Tästä tulee meille työkalu, ja nyt tärkeää on, että tekoäly tulee joka paikkaan ja tulee oikealla tavalla.

Arvoisa puhemies! Neuvonta ja hyvä hallinto, resurssit viranomaistoiminnan hyväksi toimimiseksi ovat oleellisia. Mikäli resurssit jäävät pahasti vajaiksi, hinta kertaantuu tekoälyn käyttöönottamattomuutena, ja se rajoittaa kasvua, ei säätely itse.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.05 Juha Hänninen kok: Kunnioitettu herra puhemies! Tekoäly on tullut jäädäkseen. Se auttaa meitä kirjoittamaan, laskemaan, kääntämään, suunnittelemaan, arvioimaan, ja se tekee sen usein nopeammin ja tehokkaammin kuin ihminen. Samalla sen käyttö tuo mukanaan kysymyksiä, joihin lainsäätäjän on vastattava ajoissa. Siksi on hyvä, että hallitus tuo eduskuntaan esityksen, jolla säädetään tekoälyn käytöstä ja valvonnasta Suomessa osana EU:n yhteistä asetusta.

Arvoisa herra puhemies! Tämän esityksen taustalla on Euroopan unionin tekoälyasetus, joka tuli voimaan viime vuonna. Sen tarkoituksena on suojella ihmisten terveyttä, turvallisuutta ja perusoikeuksia. Asetus kieltää haitallisimmat tekoälyn käyttötavat, kuten järjestelmät, jotka voisivat seurata, manipuloida tai syrjiä ihmisiä. Lisäksi niin sanotuille korkean riskin järjestelmille, esimerkiksi viranomaistoiminnassa tai turvallisuudessa käytettävälle tekoälylle, asetetaan tiukemmat vaatimukset. On meidän tehtävämme varmistaa, että nämä säännöt toimivat myös Suomessa.

Arvoisa herra puhemies! Suomessa valvonta on hajautettu eri viranomaisten kesken. Traficom toimii koordinoivana viranomaisena, mutta kukin toimialaviranomainen, kuten poliisi, Tulli tai Rajavartiolaitos, vastaa omasta alastaan. Tämä on järkevä ratkaisu siksi, että tekoäly ei ole yksi asia, vaan sillä on erilaisia käyttötarkoituksia aina terveydenhuollosta rikostutkintaan ja rajavalvontaan. Siksi on tärkeää, että myös toimialaviranomaisia koskeviin lakeihin lisätään säännökset, joiden avulla viranomaiset voivat käyttää sallittuja tekoälyratkaisuja esimerkiksi rikosten ennaltaehkäisyyn tai riskien arviointiin. Yhtä tärkeää on, että tekoälyn käyttöä valvotaan ja sen rajat ovat selvät.

Arvoisa herra puhemies! Kun tekoälyä käytetään viranomaistyössä, se pitää tehdä avoimesti ja vastuullisesti. Tämän lain tarkoitus on auttaa rakentamaan luottamusta. Kyse ei ole tekoälyn vastustamisesta vaan laista, joka mahdollistaa tekoälyn käytön yhteiskuntaamme ehdoilla ja meille sopivalla tavalla. Tekoälyn hyötyä ei saavuteta, jos sen käyttö tuntuu kansalaisista epävarmalta tai pelottavalta.

Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on osa sitä työtä, jolla rakennamme turvallista ja toimivaa digitalisaatiota maahamme. Se ei rajoita innovaatioita vaan ohjaa ne vastuulliseen suuntaan. Me tarvitsemme tekoälyä mutta vielä enemmän tarvitsemme selkeitä sääntöjä, jotka suojaavat niin yksilöä kuin yhteiskuntaamme.

Kannatan hallituksen esitystä. — Kiitos, arvoisa herra puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.09 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Esityksen taustalla on toukokuussa 2024 Euroopan neuvoston hyväksymä tekoälyä ja ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltiota koskeva puiteyleissopimus. Sopimus on oikeudellisesti sitova. Sopimuksella ja sitä seuranneella asetuksella kielletään tietyt tekoälyyn liittyvät käytännöt ja määritetään suuriris-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2025 vp

kisiä tekoälyjärjestelmiä koskevat erityisvaatimukset ja toimijoiden velvollisuudet ja neuvonta.

Tekoälyasetuksen toimeenpanon on tunnistettu vaativan resursseja henkilötövuosien lisäämiseen ja osaamisen kehittämiseen valvontaa varten sekä tietojärjestelmien sekä rekisterien kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Viranomaisten arviot resurssitarpeesta ovat yhteensä noin viisi miljoonaa euroa vuodessa silloin, kun toiminta on täydessä käynnissä. Lisäksi kyvykkyyden rakentamisvaiheen kertakustannuksen arvioidaan olevan noin pari miljoonaa euroa.

Asetuksella yhdenmukaistetaan säännöt yleiskäyttöisten tekoälymallien markkinoille saattamiseksi, avoimuutta koskevat säännöt tietyille tekoälyjärjestelmille sekä innovointia tukevat toimenpiteet erityisesti pk-yrityksille ja startup-yrityksille. Asetus sisältää myös säännöt markkinoiden seuranta, valvontaa, hallinnointia ja täytäntöönpanoa koskien. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia, ja niissä on otettava huomioon pk-yritysten sekä startup-yritysten edut ja niiden taloudellinen elinkelpoisuus. Asetuksen 5 artiklassa tarkoitettuja tekoälyyn liittyviä käytäntöjä koskevien kieltojen noudattamatta jättämisestä voidaan määrätä hallinnollinen sakko, joka voi olla miljoonia euroja.

Arvoisa puhemies! Asetuksen velvoitteiden täyttäminen voi aiheuttaa yrityksille kustannuksia ja hallinnollista taakkaa, mikä voi nostaa kynnystä tuoda markkinoille innovatiivisia tekoälyjärjestelmiä ja luoda uutta liiketoimintaa. Koska seuraamusmaksut voivat olla suuruudeltaan merkittäviä, säädettäisiin monijäsenisestä tekoälyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunnasta, joka sivutoimisena viranomaisena määräisi asiassa muutoin toimivaltaisen markkina- ja valvontaviranomaisen esityksestä seuraamusmaksun, joka on määrältään yli 100 000 euroa.

Arvoisa puhemies! Tekoälyllä on monia mahdollisuuksia arjessamme. Tekoäly vaikuttaa elämäämme yhä enemmän. Se tuo samalla uusia ja mahdollisuuksia turvallisuudelle, demokratialle, yrityksille ja työpaikoille. Tämän vuoksi tekoälyn käytössä ja sen hyödyntämisessä tulee määrittää vastuutaho ja valvonta sekä lainsäädäntö huolellisesti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

15.13 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Tällä käsittelyssä olevalla asetuksella kielletään tietyt tekoälyyn liittyvät käytännöt sekä määritetään suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä koskevat erityisvaatimukset ja toimijoiden velvollisuudet.

Arvoisa puhemies! Puhun nyt tekoälystä hieman käsittelyssä olevan asetuksen säädösten ulkopuolelta. Me elämme aikaa, joka on merkittävämpi murroskohta kuin ehkä yksikään aiempi teknologinen kehitys ihmiskunnan historiassa. Tekoälyn nopea nousu on ollut sen kaltainen, ettemme tiedä sen vaikutuksista ihmisiin ja yhteiskuntaan ja koko maailmaan.

Tekoäly ei ole enää kaukaista tieteisdystopiaa, miltä se ainakin itsestäni vaikutti vielä muutamia vuosia takaperin. Se kirjoittaa, se säveltää, se analysoi, diagnosoi, se piirtää, se ohjelmoi ja paljon muuta. Mutta samalla kun tekoäly tuo tehokkuutta ja mahdollisuuksia, se tuo mukanaan myös huolia ja suuria kysymyksiä, joihin meidän vielä on miltei mahdoton vastata. Mitä tapahtuu ihmisen luovuudelle? Mitä tapahtuu oppimiselle? Mitä tapahtuu työpaikoille ja työmarkkinoille? Nämä ovat sellaisia kysymyksiä, joihin pitää kyetä valmistautumaan ja sopeutumaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2025 vp

Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme uutta teknologiaa turvallisuuskohdat huomioon. Tarvitsemme tekoälyyn viisasta sääntelyä, jotta voimme pitää tilanteen hallinnassa, mutta samaan aikaan ei pidä ylisääntelyllä ohjata kaikkia teknologiayrityksiä ulos Euroopan alueelta. Tämä vaatii siis tasapainoilua näiden välillä.

Kiitos ministerille tämän asian valmistelusta ja esittelystä, ja kannatan hallituksen esitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

15.15 Mikko Polvinen ps: Arvoisa herra puhemies! Teollinen vallankumous on vähitellen osoittanut tulemistaan. Vuosikymmenen ajan vallankumouksen aalto on näyttäytynyt isommalle yleisölle, kun autonvalmistaja Teslan Model 3:n, siis tekoälyn avulla mallinnetun auton, suosion ja varsinkin sen tehokkaan tuotantoketjun myötä vuonna 2017 uuden sukupolven tapa tehdä löi läpi. Kiina aloitti oman vahvemman autoteollisuutensa kehittämisen yhdessä Euroopasta hankittujen osaajien, digitalisaation ja tekoälyn mahdollistamana. Lopputuloksena on esimerkiksi se, että Kiinan teknologinen ja valmistustekninen osaaminen on keskeinen osa myös Japanista tunnettua Toyota-automerkkiä sähköautoissa. Kiina houkuttaa alan jättiläisetkin mukaansa.

Tekoälyn vallankumous etenee kaikilla teollisuuden ja yhteiskuntien osa-alueilla. Sanoisin näin, että Suomella ja Euroopalla on enää kaksi vuotta aikaa hypätä kehitykseen mukaan. Viiden vuoden päästä on tilipäivä, että onko meillä hyvinvointivaltion ylläpitämiseen realiteetteja vai ei. Tämä on vakava kansakunnan kysymys. Sen rinnalla kasvaa tarve säilyttää perusoikeudet: turvallisuus ja yhteiskunnallinen hallittavuus. Tässä valossa hallituksen esitys, joka täydentää EU:n tekoälyasetusta kansallisella lainsäädännöllä, on tärkeä ja ajankohtainen.

Tämä esitys on osa laajempaa kysymystä: kuka määrittelee tekoälyn pelisäännöt ja kenen ehdoilla? Suomella tulee olla selkeä ja vahva rooli siinä, miten kansainväliset, erityisesti EU:n säädökset sovelletaan osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Mutta, arvoisa puhemies, tähän liittyy myös riski, jota ei voi sivuuttaa. EU:n lainsäädäntö ja erityisesti komission ja viranomaistahojen tapa tulkita sitä voivat johtaa ylisääntelyyn. Se voi tukahduttaa suomalaisen innovaation, ja kansallinen liikkumavara kaventuu, jos viranomaisille annetaan enemmän valtaa kuin on tarkoituksenmukaista. Tekoäly on nopeasti kehittyvä teknologia, eikä mikään lainsäädäntö pysy välttämättä sen tahdissa täydellisesti mukana. Siksi meidän on varottava sitä, että emme rakenna Suomessa raskaampaa valvontaa, apparaattia, kuin on EU-asetuksen minimitarjoitus. On oltava tarkkana, ettei markkina- ja valvonta muutu innovaatiovalvonnaksi. Hallitusohjelman linja on aivan oikein. EU-sääntelyn tulee olla mahdollistavaa, tasapainoista ja Suomen edun mukaista. Kansallisen lisäsääntelyn minimointi ei ole vain byrokratian vastustamista, se on suomalaisen kilpailukykyyn puolustamista.

Tämä laki on tarpeellinen, jotta voimme hallitusti ottaa käyttöön tekoälyä Suomessa. Hallituksella on rohkeutta linjata tekoälypolitiikkaa, joka suojaa kansalaisia ja antaa mahdollisuuden rakentaa tulevaisuuden innovatiivisia ratkaisuja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen on poissa. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2025 vp

15.18 Oras Tynkkynen vihr: Kiitos, puhemies! Niin kuin ministeri kuvasi, tämä nyt käsitellyssä oleva hallituksen esitys on sinänsä aika viranomaispainotteinen, mutta niin kuin kollegat edellä haluan itsekin tarttua tilaisuuteen ja kosketella tekoälyä ja sen kehitystä vähän yleisemmin.

Sinänsä kautta aikojen sääntelyn on ollut vaikeaa pysyä nopeasti kehittyvän teknologian perässä, semminkin kun eletään globaalisti kilpailluilla markkinoilla. Mutta oma näpituntumani on se, että tekoälyssä tämä haaste on aivan erityisen suuri. On erittäin vaikeaa lainsäätäjän löytää oikea tasapaino, jossa yhtäältä pitää mahdollistaa innovaatioiden kehittäminen ja käyttöönotto ja toisaalta huolehtia siitä, että riskejä ja haittoja onnistutaan minimoimaan. Varmasti vasta aika näyttää, kuinka hyvin siinä sekä EU:ssa että meillä kansallisesti onnistutaan.

Kahteen näkökulmaan tekoälyn käyttöönotossa halusin tässä yhteydessä tarttua. Ensimmäinen liittyy tekoälyn kestävyYTEEN. Tiedämme, että tekoäly edellyttää valtavaa määrää datakeskuskapasiteettia, ja toisaalta datakeskusten käyttöönotto on yksi merkittävimpiä sähkönkulutuksen kasvun ajureita. Kansainvälisesti Kansainvälinen energijärjestö, IEA, on arvioinut, että toisin kuin meillä Suomessa, jossa datakeskusten sähkönsaanti perustuu hyvin pitkälle puhtaaseen, kohtuuhintaiseen sähkÖÖN, maailmalla edelleen datakeskuksia tullaan myös tulevaisuudessa pyörittämään merkittävässä määrin fossiilisilla polttoaineilla, ja sen ilmastovaikutukset tietysti ovat merkittäviä. Meillä Suomessakin on esimerkkejä siitä, että datakeskuksia ei suinkaan rakenneta pyörittämään vaikka hyvinvointialueiden potilastietojärjestelmiä vaan vaikka louhimaan kryptovaluuttoja. Sen kaltaisen toiminnan hyöty yhteiskunnalle on nettona hyvin vähäinen, ellei jopa pakkasen puolella. Se saa ainakin itseni miettimään, miten me voisimme yhteiskuntana pyrkiä vauhdittamaan sellaisia datakeskuksia, jotka ovat selvästi yhteiskunnalle tarpeellisia ja hyödyllisiä, ja sitten ehkä katsomaan vähän tarkemmin niitä, joista tätä vastaavaa hyötyä ei ole.

Toinen näkökulma liittyy luovaan työhön ja sen tekijöihin. Nämä nykyiset laajat tekoälymallit perustuvat isoihin aineistoihin, joista louhitaan tietoa, ja sitten hyödynnetään sitä näissä malleissa. Nämä aineistot — siis erilaiset tekstit, kuvat, musiikki — ovat siis jonkun tekemiä, eikä sitä aineistoa synny ilman tekijöitä. Riskinä on, että tekoälymallit hyödyntävät tätä tekijöiden tuottamaa työtä ilman asianmukaista korvausta ja tunnustusta, ja tämä on yksi sellainen iso haaste tekoälyn sääntelylle. Yhtäältä pitää totta kai mahdollistaa tekoälyn käyttöönotto, mutta pitää huolehtia myös siitä, että tekijät saavat työstään ansaitsemansa tunnustuksen ja korvauksen. Ehkä ministeri voi tätäkin kysymystä mahdollisesti kommentoida.

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelulle tässä vaiheessa varattu aika on päättymässä. Annan nyt vastauspuheenvuoron ministeri Rydmanille. Jos listalle jää pitämättömiä puheenvuoroja, niin keskustelu jatkuu tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Rydman, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.21 Elinkeinoministeri Wille Rydman: Arvoisa herra puhemies! Täällä on käytetty monia hyviä puheenvuoroja, joissa on kuvattu tekoälyn merkitystä yhteiskunnallemme laajemminkin, ja kiitos kaikista niistä havainnoista, erittäin arvokkaita huomioita.

Nostan itse esille vielä yhden ulottuvuuden, ja se on se, että kun elämme sellaista aikaa, jolloin kaikki on geopolitiikkaa ja teollisuus ja teknologia ovat yhtenä rintamana, jolla geopolitiittista kilpailua käydään, niin itse asiassa tekoäly on eräs sen geopolitiittisen kamppai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2025 vp

lun keskeisimmistä rintamaloikoista. Tässä tullaan juuri siihen kysymyksenasetteluun, jota edustaja Tynkkynen tuossa edellä ansiokkaasti kuvasi, eli meidän on löydettävä jollakin tavalla järkevä balanssi sen suhteen, missä kulkee innovaatioihin kannustamisen mutta toisaalta sitten turvalliseen käyttämiseen ja kehittämiseen liittyvän sääntelyn välinen raja.

Ja tästä seuraakin oikeastaan se melkein kaikista vaikein kysymyksenasettelu. Nimitäin elämme tilanteessa, jossa Kiina on merkittävä tekoälykehittäjä, ja Kiina ei oikeastaan tässä tekoälykehityksessään tarjoakaan tällaisia sääntelyllisiä kysymyksenasetteluita tai rajoja tunne vaan toimii aika lailla hyvin vapaasti piittaamatta erityisen voimakkaasti mistään tekoälyn kehittämiseen liittyvistä eettisistä säännöistä.

Yhdysvallat tekoälyn kehittäjänä, myöskin merkittävänä maana sellaisena, on suhteellisen avoimen ja vapaan sääntelyn maa. Yritysten annetaan innovoida ja kehittää tekoälyä, ja sitten jos ongelmia jossakin vaiheessa havaitaan, niin sääntelyllä tullaan jälkikäteisesti mukaan, mikä tuntuu siellä olevan suhteellisen tietoinen valinta.

Itse olen vähän huolissani siitä, säänteleeö Euroopan unioni itsensä tekoälykehityksen ulkopuolelle. Tässä nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä on tietystikin kyse ennen kaikkea EU:n asetuksesta, joka on suoraan sovellettavaa oikeutta, ja tähän nimenomaiseen asetukseen liittyen teemme vain ne asiat, mitkä EU-sääntelyn puitteissa joka tapauksessa on tehtävä. Mutta itse kannan kyllä huolta siitä, ettemme vain omalla sääntelylämme sääntelisi itseämme tämän merkittävän teknologisen kehityksen ulkopuolelle.

Edustaja Kumpula-Natri nosti esille sen, että tässä vaiheessa näille valvontatehtäville ei ole osoitettu lisäresursseja. Toistaiseksi on katsottu, että katsotaan nämä olemassa olevien resurssien puitteissa, mutta on ihan hyvin mahdollista, että seuraavissa vaiheissa lisäresurssejakin tarvitaan.

Valtionhallinnossa tekoälyä pyritään jo tuomaan mukaan, ja siihen on meillä toimenpiteitä ja myöskin uusien valmistelua käynnissä kaiken aikaa.

Ja lyhyesti ehdin vain todeta edustaja Tynkkynen myöskin ansiokkaasti esille nostamaan kysymykseen, että tekoäly myöskin tuo hyvin konkreettisesti kysymykseen sen, mikä on tekijänoikeus ja mikä on teos. Onko useiden eri tekijöiden ja teosten pohjalta tekoälyn synnyttämä uusi teos itsenäinen teos, vai missä määrin se on aiemman pohjalta rakennettu teos, ja kenelle silloin tekijänoikeudet kuuluvat? Tässä siirrytään hyvin vaikeiden sekä lainsäädännöllisten että jopa taiteen filosofisten kysymysten äärelle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.25.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.28.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 7 käsittelyä. — Siellä on ensimmäisenä edustaja Rintamäki. Olkaapa hyvä.

18.28 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Tekoäly valtaa alaa kaikkialla. Näemme jatkuvasti esimerkiksi kuva-, video- ja tekstisisältöä, joka on tekoälyllä tuotettua. Tekoä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2025 vp

lyn kehitys on ollut niin nopeaa, että alkaa olla usein jo vaikea erottaa, mikä on tekoälyn luomaa ja mikä ei.

Tekoäly on kuitenkin paljon muutakin kuin se, mitä me hauskoissa nettivideoissa näemme, ja siihen sisältyy myös paljon riskejä. Ei siis ole ihme, että tekoälyä tahdotaan myös säännellä ja rajoittaa joiltain osin myös EU-tasolla.

Tässä esityksessä on kysymys EU:n tekoälyasetuksen kansallisesta sääntelystä, eikä kansallista liikkumavaraa tässä asetuksessa ole kovinkaan paljoa. Asetuksella kielletään tietyt tekoälyyn liittyvät käytännöt sekä määritetään suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä koskevat erityisvaatimukset ja toimijoiden velvollisuudet. Lisäksi asetuksella yhdenmukaistetaan säännöt yleiskäyttöisten tekoälymallien markkinoille saattamiseksi, avoimuutta koskevat säännöt tietyille tekoälyjärjestelmille sekä innovointia tukevat toimenpiteet erityisesti pk-yrityksille ja startup-yrityksille. Asetus sisältää myös säännöt markkinoiden seurantaan, valvontaa, hallinnointia ja täytäntöönpanoa koskien.

Jäsenvaltioiden on nimettävä markkinavalvontaviranomainen, joka toimii keskitettynä yhteyspisteenä. Suomessa yhteyspisteenä toimii Traficom, mutta toimivaltaisia viranomaisia ovat myös tietosuojavaltuutettu, Tukes, työsuojeluviranomainen ja Fime.

Arvoisa puhemies! Sääntelyn rikkomisesta on aiheellista osoittaa myös hallinnollinen sakko, jotta olisi jonkinlainen pelote noudattaa sääntelyä. Sen määrästäkin on tässä tarkemmat säädökset, ja tässä sitä vähää kansallista liikkumavaraa voidaan käyttää. Työ- ja elinkeinoministeriön teettämässä selvityksessä on havaittu, että korkeita sanktiomaksuja pidetään myös uhkana ja byrokratia voi vaikeuttaa osaltaan tekoälyjärjestelmien tuomista markkinoille ja siten vaikeuttaa liiketoimintaa. Luonnollisesti hallinnollinen taakka kasvaa niin yrityksissä kuin valvovissa viranomaisissakin. Yritysten on oltava erityisen tietoisia siitä, mitä saa ja mitä ei saa tehdä.

On ihan selvää, että erilaiset tekoälyjärjestelmät tulevat maailmanmarkkinoille, ja jos me emme niitä tee, joku muu ne kyllä tekee ja kenties löyhemmällä tai puutteellisellakin säätelyllä. On hyvä, että olemme EU:na tässä bisneksessä aidosti mukana, mutta tekoälyä ohjaavaa sääntelyä saisi tulla ihan maailmanlaajuisestikin. Meillä pitäisi olla joitain tiettyjä yhteisiäkin pelisääntöjä lähes rajattoman tiedonvälityksen aikakautena.

Kannatan tätä hallituksen esitystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

18.32 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat asetuksen tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä. Tämän asetuksen tarkoituksena on varmistaa, että markkinoille tuotavat tai käyttöön otettavat tekoälyjärjestelmät eivät vaaranna ihmisten turvallisuutta, terveyttä tai perusoikeuksia. Tämän asetuksen myötä EU:n alueelle luotaisiin yhtenäiset säännöt tekoälyjärjestelmien tarjoamisesta ja käyttöön otosta. Sääntely keskittyy erityisesti haitallisiin tekoälyn käyttötapauksiin, jotka kiellettäisiin, ja tekoälyjärjestelmille asetettaisiin tiukennettuja vaatimuksia.

Tekoälyn riskit ja sääntely ovat keskeisiä poliittisella agendalla koko maailmassa. Sääntelyyn on olemassa erilaisia lähestymistapoja. Tiettyjä tekoälysovelluksia on esimerkiksi kielletty joissain valtioissa, toisaalla on voitu nojautua olemassa olevaan sääntelykehykseen tai luoda omia sääntelykehyksiä tekoälylle. Voidaan myös omaksua olemassa olevan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 50/2025 vp

hyödyntämisen ja uuden luomisen yhdistävä lähestymistapa luoden jonkinasteista tekoäly-sääntelyä olemassa olevien viitekehysten rinnalle.

On ensiarvoisen tärkeää, että kyberturvallisuutta edistetään näinä koventuneen hybridi-vaikuttamisen aikoina. Poliittisesti meidän on pohdittava tekoälysääntelyyn liittyen myös eettisiä kysymyksiä. Tekoälyä koskevia päätöksiä on tehtävä yhdessä Euroopassa ja koko maailmassa, jotta tekoäly olisi turvallista, eettistä, läpinäkyvää, käyttäjälähtöisesti suunniteltua sekä hyödynnettävää. Digitalisaation lieveilmiöihin, kuten lapsiin kohdistuvaan haitalliseen sisältöön ja hybridi-vaikuttamiseen, on puututtava.

Viime vuosina teknologia on kehittynyt paljon ja sitä on hyödynnetty myöskin muun muassa vaaleissa yhä enemmän. Tämän myötä vaaleihin on tullut uusia merkittäviä elementtejä. Sosiaalisen median ja verkkoalustojen algoritmit saattavat vaikuttaa äänestys-päätökseen entistä enemmän, ja samalla disinformaatio vaikeuttaa luotettavaa tiedonsaantia. Myös tekoälyä hyödynnetään esimerkiksi vaalikampanjoissa yhä yleisemmin. Tarvitsemme siis Euroopan laajuista, jos ei jopa maailmanlaajuista tekoälysääntelyä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, liikenne- ja viestintävaliokunnan ja sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.